

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Carmen Retenaga Eraña

*Eibar,
Gipuzkoa
(1938)*

Aurkibidea

Biografia

Carmen Retenaga Eraña 1938an jaio zen Gironan. Aita milizianoa zen. Carmen jaio eta 27 egunera hil zen aita; ama-alabak Bartzelonara joan ziren. Frantziara pasatzeko baimena bideratu zien Toribio Etxeberriak eta han egon ziren bizitzen, Carmenek 5 urte bete zituen arte. Eibarrera itzuli ziren eta Isasi kalean bizi izan da beti. PSOEko zinegotzia izan zen Eibarko Udalean eta UGT-ko ordezkari sindikala ALFAn.

Ego Ibarra Batzordearen (Eibarko Udala) "60ak eta Trantsizioa Eibarren: 1968-1980" proiektuaren baitan egin da elkarrizketa

Zintak

EIB-713

- **Proiektua:** 60ak eta Trantsizioa Eibarren: 1968-1980
- **Elkarrizketatzailea(k):** Gonzalez, Esti - Sapsootham, Itziar
- **Data:** 2021-07-07
- **Iraupena:** 70 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Sapsootham, Itziar

Pasarteak

1. Gerran jaioa Geronan

- **Erref:** EIB-713/002
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:01:19. **Bukatu:** 00:02:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Geronan jaio zen, bere aita erresistentziako talde antiaereoaren kapitaina zelako bertan. Carmen jaio egun egun gitxira aita hil eta Bartzelonan bizitzen egon ziren Toribio Etxeberriak Frantziara ihes egiteko baimen bat lortu zien arte. Bost urterekin Eibarrera bueltatu ziren.

2. Thieme & Edeler-en hazia

- **Erref:** EIB-713/003

- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:02:51. **Bukatu:** 00:04:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia

Laburpena:

Gerra ostean Eibarrera bueltatu ziren eta Carmenen ama Thieme & Edeler lantegian hasi zen lanean eta denbora asko pasatzen zuen hor.

3. Gerra ostean Eibarrera buelta

- **Erref:** EIB-713/004
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:04:41. **Bukatu:** 00:06:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

<p>Gerratik bueltan Eibar nola zegoen gogoratzen du. O'Donell kaleko bonbak utzitako zuloa, Elgeta kalea... Ama etxean triste egoten zela gogoratzen du.</p>

4. Zazpi urterekin enkarguak egiten

- **Erref:** EIB-713/005
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:06:51. **Bukatu:** 00:08:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

Lehenengo panpina, Ignacio Anituak oparitu zion. Caritas-era joaten ziren janari bila. Zazpi urterekin enkarguak egiten zituen eta ordainetan 2 pezeta eta igandetako bazkaria lortzen zuen.

5. ALFAn lanean hasi aurretik oporrak eskatu zituen

- **Erref:** EIB-713/006
- **Iraupena:** 0:04:47. **Hasi:** 00:08:46. **Bukatu:** 00:13:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debabarreneko lantegiak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Hamaika urterekin jostundegi batean lanean hasi zen baina lana utzi eta bere kabuz jozten hasi zen. 18 urte betetzear zegoela ALFA lantegitik deitu zioten. Lanean hasi aurretik oporrak eskatu zituela kontatzen du.

6. Falangeko ikastaroa egin behar pasaporteak lortzeko

- **Erref:** EIB-713/010
- **Iraupena:** 0:05:08. **Hasi:** 00:16:38. **Bukatu:** 00:21:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

<p>Untzagan zegoen "Frente de Juventudes" falangeko taldeak antolatzen zituen ikastaro batzuetara joan behar izaten zuten emakume ezkongabeek, pasaporteak eta bestelako eskubide batzuk lortzeko. Bertan bizitako istorio batzuk kontatzen du.</p>

7. Ideologia ezberdinak herrian

- **Erref:** EIB-713/011
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:21:46. **Bukatu:** 00:24:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)

Laburpena:

Franko hil aurretik denak elkartuta zeuden eta ostean, denak urrunduta eta borrokan.

8. Klandestinitatean lanean txikiteoan

- **Erref:** EIB-713/016
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:32:04. **Bukatu:** 00:32:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Aisia » Taberna giroa

Laburpena:

Franko hil aurretik, alderdi politiko ezberdinak klandestinitatean ibili behar ziren. "Txikiteo"-an elkartzen ziren, normaltasunez jokatu.

9. Sozialismoa etxean jaso

- **Erref:** EIB-713/018
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:34:49. **Bukatu:** 00:36:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Sozialistak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Sozialismoa etxean jaso du beti Carmenek. Izeba bat, Jose Antonio Agirreren

etxezaina zen eta Carmenen lehengusuak errepublikaren alde aldarrikatzen zuen bere aurrean. Dena etxe barruan zen.

10. Klandestinitatean informazioa pasatzen

- **Erref:** EIB-713/019
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:36:59. **Bukatu:** 00:39:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Politika eta Franco](#)

Laburpena:

Tabernetan txikiteo orduan pasatzen ziren informazioa bata besteari. Gero, baserri batzuetan biltzen ziren. Zertaz hitz egiten zen: diru-bilketak, manifestazioak, mitinak...

11. Polizia, ihes egindako osabaren bila II

- **Erref:** EIB-713/022
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:42:50. **Bukatu:** 00:43:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [60ko hamarkada eta trantsizioa \(1970-1980\)](#)

Laburpena:

Etxean kontatu zuenean poliziaren aurrean esan zuela osaba ez zegoela hilda eta errefuxiatua zela, amak izugarrizko errieta bota zion. Ama beldur zen, beraien atzetik ibiliko zirelako.

12. ALFA-ko sindikatuen artean tirabirak

- **Erref:** EIB-713/023
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:43:54. **Bukatu:** 00:46:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Ekonomia eta industria](#) » [Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak](#)
- [Lantegiak](#) » [Ekonomia eta industria](#) » [Gipuzkoako lantegiak](#) » [Debarreneko lantegiak](#)

Laburpena:

<p>ALFA-n egiten zituzten aldarrikapen politiko eta ekonomikoez hitz egiten du. Carmen UGT-ko kidea zen. Sindikatuen artean tirabirak egoten ziren.</p>

13. "La Churrera", propaganda politikoa egiteko makina

- **Erref:** EIB-713/025
- **Iraupena:** 0:04:36. **Hasi:** 00:47:00. **Bukatu:** 00:51:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

<p>Carmenen senarrak, lantegian kopiatzeko makina bat zuen eta herriko ideologia ezberdinentzat propaganda kopiatzen zuen. "La Churrera" deitzen zioten. 1981ko Otsailaren 23an suntsitu zuten, errepresalia posibleen beldurrez.</p>

14. Paskinetako lemak

- **Erref:** EIB-713/026
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:51:36. **Bukatu:** 00:52:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Paskinetan eta propagandetan jartzen zuena kontaktzen du. Inoiz ez dira beraien bila joan.

15. Felipe Gonzalez beraien etxean

- **Erref:** EIB-713/027
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:52:32. **Bukatu:** 00:54:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Sozialistak

Laburpena:

Felipe Gonzalez Eibarrera lehenengo aldiz joan zenekoa kontaktzen du Carmenek. Beraien etxean egon zen, telefono dei bat egiten eta bazkaltzen.

16. Sozialismoa Eibarko lantegietan

- **Erref:** EIB-713/028
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:54:22. **Bukatu:** 00:55:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Sozialistak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debarreneneko lantegiak

Laburpena:

Sozialismoa beti egon da Eibarren. Garai batean, lantegietan ere langileek beraien soldatetik zati bat kentzen zuten beste norbaitek noizbat behar bazuen erabiltzeko (gaixotasunak, heriotzak...).

17. Goi Argi emakume elkartean laguntzen

- **Erref:** EIB-713/029

- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:55:55. **Bukatu:** 00:57:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Feminismoa
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarreak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Hamaika urterekin lanean hasi zenean, Goi Argi elkarteko elikagaiak ez zituela gehiago jasoko esan zion Mercedes Kareagari. Hark, ordainetan, Goi Argiko ekintza batzuetan laguntzeko eskatu zion. Mercedes Kareagak egin zuen lana goraiatzeko du.</p>

18. Franco hiltzen denean, lasaitasuna

- **Erref:** EIB-713/030
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:57:20. **Bukatu:** 01:00:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Franco hil zenean, herrian lasaitasuna somatzen zen. Franco zegoenean, beti zegoen norbait denei kontrolatzen. Errepublikak eguna ospatzeko mendira joaten ziren.

19. Trantsizioa, gerra eta liberazio garaia

- **Erref:** EIB-713/032
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 01:00:32. **Bukatu:** 01:02:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)

Laburpena:

Carmenentzat, trantsizioa gerra eta liberazio garaia izan zen. Dena zegoen egiteko politika arloan.

20. Ihes egiten zutenei laguntza ematen

- **Erref:** EIB-713/033
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 01:02:45. **Bukatu:** 01:05:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)

Laburpena:

"El Socialista" aldizkaria irakurtzen zuen. Autore ezberdinak irakurri ditu: Pablo Iglesias, Ramon Jauregi, Enrique Mujika... Carmenen osaba errefuxiatua zen eta etxean ihes egiten zutenei laguntza ematen zieten etxean.

21. Jendea etxean ezkutatzegatik beldurrik ez

- **Erref:** EIB-713/034
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 01:05:53. **Bukatu:** 01:07:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)

Laburpena:

Ez du inoiz beldurrik izan informazioa pasatzeagatik edo jendea ezkutatzegatik.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-06-04

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com